

## **Akikre büszkék vagyunk...** **Csaba László (1964/reál)**

Váratlanul ért a felkérés, és bevallom, azóta is szüntelenül arra gondolok, milyen sokan lennének nálam méltóbbak a Franka nagy családjának büszkeségére. Nem lettem ugyanis köztisztviselőben álló politikus, kedvelt színész, diplomákat megtöltő hitszónok, vagy életüket mentő orvosprofesszor. Sőt, félve állok majd az Úr elé, hogy a kapott talentumokat nem úgy használtam fel, ahogyan Ő azt elvárta tőlem. 72 év eseményeiről nagyon nehéz szabott keretek között beszámolni, ezért elsősorban azokat említeném, melyek meghatározták az alma materbe való kerülésem előzményeit, majd az ott kapott lelki-szellemi „táplálék” későbbi életemre gyakorolt hatását.

Másfél éves sem voltam, amikor édesanyámat elvesztettem. Sajnos semmi emlékem nem maradt meg bennem róla. Nevelésemről édesapám legidősebb hajadon nővére, keresztanyám gondoskodott, aki szüleivel Máriaremetén élt. A család a második világháború előtt a Retek utcában lakott, így a Margit körüti ferencesek közelsége határozta meg a velük való lelki kapcsolatot. Esztergomba kerülésem „protektora” az ottani házfőnök, fr. Áldási Amand volt, ám évekkel később elárulta keresztanyám, hogy a „szocialista összeköttetésre” az egyedüli jeles matematika felvételem miatt nem is volt szükség. Köszönet ezért az általános iskolai tanárnőmnek, és így fr. Gerencsér Sándor közismert szólása felém nem kellett, hogy elhangozzék: „Ja, fiam, az alapok!” Szinte hihetetlennek tűnik, de egyéves koromban már jártam és tisztán beszéltem. 2 évesen ministráltam a szervitáknál a remetei kegytemplomban, bár a legkisebb karing akkora volt rajtam, mint egy alba. 4 éves gyermekként lettem elsőáldozó, majd néhány évvel később Werner Alajos egyházenész gyermekkórusában énekeltem, ahol a lányok voltak a „mókák”, a fiúk a „mókusok”. Szép, de kemény időket éltünk meg a Rákosi-érában, amikor arra is vigyázni kellett, hogy egy-egy kirándulás alkalmával ne atyának, hanem bácsinak szólítsuk hitoktatónkat, mert az ifjúság vallásos neveléséért, a velük való foglalkozásért börtön járt. Ez történt Werner atyával és a Máriaremetén árvákat nevelő Regőczy Istvánnal, az „Isten vándorával” is. Az '50-es évek elején a Szervita Rend működésének betiltása után kinevezett plébánosunk bevezette, hogy a nagyobb ministránsok önállóan „vezessék le” a szentmiséket, ami a napjainkban újdonságként már nem ható szentlecke- és könyörgés-felolvasásokon kívül – többek között – az egyházi énekek konferálását, az első versszakok szövegismertetését is jelentette. 8-10 éves koromban otthon gyakran „miséztem” egy kehely formájú üvegpohárral, melyre valamilyen paténa és egyéb kellék is került. Keresztanyám pedig „kijárta”, hogy fel nem szentelt ostyát kapjak a sekrestyéből. Nos, ezek a jelek, körülmények nevelőszülőmben titkon felébresztették ama gondolatot, hogy „*E fiúból pap lesz, akárki meglássa*”. Persze nemcsak ez az óhaja vezetett a ferencesekhez, hanem az a természetes igény is, hogy hivatásos férfi szerzetesek pótolják azt az űrt, amit újból megnősült – akkor 6 éves Zoltán öcsémről is gondoskodó –, de nem velünk lakó édesapám ritkán látása jelentett egy kamasz fiúnak. Bevallom, nem szívesen indultam az ismeretlen, kollégiumi közösségbe, ám az ottani családi légkör, az atyák szerető gondoskodása és az osztály összetartó ereje hamar feledtette bennem is az ilyenkor természetes honvágyat. Magam részéről már az első nyári szünet vége felé alig vártam, hogy újra ott lehessenek, sőt volt olyan év is, amikor a nyár egy részét „koszt és kvártély” ellenében a kollégiumi munkálatokban való közreműködéssel töltöttem (emlékszem, akkortájt rakták újra a cserépkályhákat). Természetesen mindig hálával gondolok vissza fr. Hajdu Antal igazgatóra, fr. Csontos Oszkár rektorra, prefektusaimra: fr. Tarcza Aurélra és fr. Bozóki Istvánra. Utóbbi esketett bennünket 1970-ben Szent László napján a Margit körüti ferences templomban. Később betegsége alatt nemcsak Esztergomban, hanem Budapesten is többször meglátogattam, éppen ezért nagyon fájt, hogy nem tudtam tőle végső búcsút venni, mert elhunytáról annak ellenére nem értesültem,

hogy valamennyi érettségi találkozót én szerveztem. Tanáraim közül a teljesség igénye nélkül csak néhányat említek: fr. Karácsonyi Aladár hitemet megerősítő apologetikai oktatása, Dr. Lukács István szalézi szerzetes magyar nyelvünket és íróinkat-költőinket – különösen a memoriterek számon kérésével – megszerettető tanítása, fr. dr. Huszár Jeromos szelíd egyénisége és olykor kedves humora, Kékesi Tibor vasfegyelmet követelő, ám mégis közvetlen „testépítő tevékenysége” emlékezetes számomra.

Egy-egy gondolatot említek röviden néhány egyházi, illetve civil személlyel kapcsolatban, akikhez közel 60 év alatt emlékek kötnek. Első prefektusomat, fr. Aurélt 1992. április 3-án meglátogattam Mátraverebély-Szentkúton. Máig őrzöm a vele való beszélgetés videofelvételét – fél évvel halála előtt akkor láttam őt utoljára. Az idén aranymisést fr. Papp Tihamérral, az Esztergomi Ferences Rendház jelenlegi házfőnökével ugyancsak a szentkúti kegyhelyen találkoztam 2006. október 6-án, amikor vitéz Nagy Kálmán 97 éves ny. huszár ezredes Rimaszombatba, egykori II. világháborús állomáshelyére vittem. Kálmán bácsi volt az, aki 1956. november 4-én Mindszenty hercegprímást a Parlamentből átkísérte az amerikai követségre, amiért több éves börtönbüntetést szenvedett. Van egy másik emlékem is Tihamér atyáról, amikor még Kárpátalján, Nagyszőlősön szolgált: a '90-es évek végén egy busznyi müncheni küldöttség – élén Gyarmati György főkonzullal – egy tokaji borospincében adományokat adott át neki a Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány javára. Emellett a hangulatos vacsora és tánc közben Elisabeth Schosser, a Bajor-Magyar Fórum elnökhelyettese jótekingony célra 1.000 DEM-et „kalapozott” össze. Szinte előttem van fr. Sándor, aki teli, frissen szedett gombás kosárral, lassú, méltóságteljes léptekkel ment végig az udvaron a konyha felé. Vagy például fr. Füzes Zalán, ahogy az elmaradhatatlan udvari körséta közben egy frissen beérkezett almazállítványt „dézsmált” meg, elrejtve a gyümölcsöt hosszú, bő köpenye alá. Kémiatanárunk mások megvicceléséhez is értett. Áprilisi tréfaként „belső információk” szerint ő kente be mézzel az udvari lépcsőház korlátját és egy-egy WC-deszkát. Persze mi sem voltunk szentek. Ezúton teszek bűnbánó vallomást egyetlen élő tanárunk, dr. fr. Frajka Félix felé, akinek motorkerékpárját harmadikban április 1-re virradó éjjel az udvari garázból az ebédlőn át a II. emeleti tanterem katedrájához cipeltük fel, eléje szalmát tettünk, és olyasvalamit írtunk a táblára, hogy „egyen ez a szegény kecske”. Másnap Félix atya azonnal fr. Aurélhoz ment panaszkodni, hogy „biztos a te gyerekeid voltak”, amit prefektusunk kikért magának. Ez a megtervezett csínytevés persze együtt járt a kulcsok elcsenésével, és jó néhány diák beszerzésével, akik éjjel óránként váltva keltették egymást a „nagy balhé” kezdetéig. Örömmel vettem részt 2013. augusztus 25-én egykori fizikatanárunk gyémántmiséjén a rózsadombi Kapisztrán Szent János-templomban. Ezúton köszönöm Félix atya interneten elküldött elmélkedéseit, akivel legutóbb a 2017. szeptember 16-ai Mindszenty-zarándoklat során találkoztam Máriaremetén.

Külön gondolok most azokra, akik valamilyen módon segítségemre voltak, Isten fizesse jószágukat:

Fr. Reisz Pál 2010. augusztus 22-én a szombathelyi Savaria Napok alkalmával szállást biztosított nekem és két, Passauban élő unokámnak a ferences rendházban. Lipp László atya 2007-ben kényszerhelyzetünkben befogadott a gazdagréti Szent Angyalok-templomba, ahol a Magyar Csodaszarvas Egyesület jótékonyági koncertet rendezhetett a gyimesfelsőloki Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Líceum és a székelylengyelfalvai Árpád-házi Szent Erzsébet Plébánia javára (képviselte: ft. Berszán Lajos, illetve ft. Hajdó István). Fr. Tóth Vencel 2006. augusztus 9-én nagy szeretettel fogadta a Lublini Keresztény Fiatalok Egyesülete szervezésében Medjugorjéból hazafelé tartó – lublini és környékbeli gyermekotthonok lengyel gondozottjaiból álló – csoportot, akiknek ebédjét biztosította, majd bemutatta a gimnáziumot

és kollégiumot. Gordos János (Dénes), 1961 humán, két alkalommal is segített felmondás miatt elhelyezkednem: első esetben 24 évi munkaviszony megszűnése után! Dénes a máriaremetei kegytemplomban hosszú időn át orgonált, elődje Baróti István orgonaművész, az esztergomi bazilika karnagy-orgonistája volt. Kedves Ilona, fr. Halmai Vilmos és Pálmai Árpád a Szentegyházi Gyermekfilharmónia 2015. július 27-28-ai programjainak előkészítésében, a mintegy 150 fős csoport fogadásában, elszállásolásában hatalmas segítséget nyújtott. A templomi sikeres koncerten felbuzdulva fr. Tokár János ott helyben meghívta a FILI-t, akik 2015.december 22-én a pesti ferenceseknél teltház előtt szintén fantasztikus előadást produkáltak.

Végezetül nem hagyhatom szó nélkül 3 erdélyi ferencessel való kapcsolatomat sem. Fr. Bőjte Csabát több mint két évtizede ismerem a Magyar Csodaszarvas Egyesület révén, amikor még csak a Dévai Magyarok Nagyasszonya Kollégium és Árvaház létezett. Folyamatos, sokrétű támogatásunk felsorolása lehetetlen. A közelmúltban elhunyt két legidősebb ferencessel, fr. Bíró Antallal és fr. Ferencz Ervinnel többször is személyesen találkoztam, mindkettőjükről videofelvételeket örök.

Hála és köszönet a Mindenhatónak, hogy ifjúkorom négy évét a Frankában tölthettem.

*„Szent Ferenc lelke tette tüzel, szebb, jobb világot építeni fel,  
célunk a béke, tettünk mindig a jó, Isten kezében élni de jó!”*

